

Dział	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
Uczeń:					
I. <u>Środowisko przyrodnicze Polski</u>	<ul style="list-style-type: none"> określa położenie fizycznogeograficzne i polityczne Polski, wskazuje na mapie przebieg granic Polski (w tym wód wewnętrznych); zna nazwy państw sąsiadujących z Polską wymienia pasy rzeźby terenu Polski i wskazuje je na mapie wymienia najważniejsze wydarzenia geologiczne na obszarze Polski, formy terenu utworzone na obszarze Polski przez lądolód skandynawski, zna podstawowe elementy rzeźby oraz cechy klimatu Polski, wymienia typy gleb w Polsce wymienia rodzaje lasów w Polsce wskazuje na mapie główne rzeki Polski wymienia przyczyny powodzi w Polsce określa na podstawie mapy ogólnogeograficznej położenie Morza Bałtyckiego (jego największe zatoki, 	<ul style="list-style-type: none"> omawia cechy położenia oraz wskazuje granice Europy i Polski na podstawie mapy ogólnogeograficznej odczytuje współrzędne geograficzne wybranych punktów na mapie Polski i Europy wymienia i wskazuje na mapie ogólnogeograficznej góry fałdowe, zrębowe, wulkaniczne w Europie i w Polsce oraz zna gezę ich powstania charakteryzuje elementy ukształtowania terenu Polski oraz opisuje formy polodowcowe, dokonuje podziału surowców mineralnych charakteryzuje elementy klimatu Polski (rozkład temperatur powietrza i opadów atmosferycznych, przeważające kierunki wiatru) oraz długość okresu wegetacyjnego, opisuje zjawisko powodzi i wskazuje na mapie obszary Polski szczególnie zagrożone powodzią, 	<ul style="list-style-type: none"> oblicza rozciągłość południkową oraz rozciągłość równoleżnikową Europy i Polski wyjaśnia, jak powstał węgiel kamienny charakteryzuje na podstawie map geologicznych obszar Polski na tle struktur geologicznych Europy opisuje cechy różnych typów genetycznych gór w Polsce omawia warunki klimatyczne w Europie charakteryzuje czynniki kształtujące klimat w Polsce omawia wpływ głównych mas powietrza na klimat i pogodę w Polsce odczytuje wartości temperatury powietrza i wielkość opadów atmosferycznych z klimatogramów opisuje na podstawie mapy cechy oraz walory Wisły i Odry wymienia czynniki sprzyjające powodziom w Polsce charakteryzuje i rozpoznaje typy wybrzeży Bałtyku 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje jednostki geologiczne Polski wskazuje na mapach Europy i Polski obszary, na których występowały ruchy górotwórcze rozpoznaje główne skały występujące na terenie kraju podaje przykłady gospodarczego wykorzystania surowców mineralnych opisuje pogodę kształtowaną przez główne masy powietrza napływające nad teren Polski omawia ważniejsze typy jezior w Polsce omawia niszczącą i budującą działalność Bałtyku omawia największe powodzie w Polsce i ich skutki przedstawia metody ochrony przeciwpowodziowej omawia niszczącą i budującą działalność Bałtyku opisuje typy lasów w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje konsekwencje rozciągłości południkowej i równoleżnikowej (Polski i kontynentu), wykazuje zależność między występowaniem ruchów górotwórczych w Europie a współczesnym ukształtowaniem powierzchni Polski wykazuje zależność między występowaniem zlodowaceń w Europie a współczesnym ukształtowaniem powierzchni Polski opisuje wpływ wydobycia surowców mineralnych na środowisko przyrodnicze wykazuje wpływ zmienności pogody w Polsce na rolnictwo, transport i turystykę wyszukuje i prezentuje informacje z zakresu prognozowania pogody ocenia znaczenie gospodarcze rzek i jezior w Polsce omawia na wybranych przykładach wpływ wylesiania dorzeczy, regulacji koryt rzecznych, stanu wałów

	<p>wyspy i cieśniny) oraz podaje jego główne cechy fizyczne</p> <ul style="list-style-type: none"> • zna parki narodowe w Polsce i potrafi wskazać je na mapie tematycznej 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia wielkość i głębokość, temperaturę oraz zasolenie Bałtyku • opisuje i wskazuje na mapie rozmieszczenie wybrane typy gleb w Polsce • podaje przykłady rezerwatów przyrody, parków krajobrazowych i pomników przyrody na obszarze wybranego regionu • charakteryzuje wybrane parki narodowe w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> • wyróżnia najważniejsze cechy wybranych typów gleb • omawia funkcje lasów • ocenia rolę parków narodowych w zachowaniu naturalnych walorów środowiska przyrodniczego 		<p>przeciwpowodziowych, zabudowy obszarów zalewowych i tworzenia sztucznych zbiorników wodnych na wezbrania oraz występowanie i skutki powodzi w Polsce</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia główne źródła zanieczyszczeń Morza Bałtyckiego • ocenia przydatność rolniczą różnych typów gleb
<p>II. <u>Ludność i urbanizacja w Polsce</u></p>	<ul style="list-style-type: none"> • zna terminologię związaną z geografą demograficzną, potrafi wskazać najludniejsze państwa Europy, • wskazuje na mapie administracyjnej Polski poszczególne województwa i ich stolicy • wymienia czynniki wpływające na rozmieszczenie ludności w Polsce • wymienia przyczyny migracji ludności • wymienia mniejszości narodowe w Polsce • wymienia największe miasta Polski i wskazuje je na mapie • wymienia funkcje miast • wymienia przyczyny migracji do stref podmiejskich oraz 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia przykłady terytoriów zależnych należących do państw europejskich • prezentuje na podstawie danych statystycznych zmiany liczby ludności Polski po II wojnie światowej • omawia na podstawie wykresu przyrost naturalny w Polsce w latach 1946–2018 • omawia przestrzenne zróżnicowanie współczynnika przyrostu naturalnego w Polsce • omawia na podstawie danych statystycznych średnią długość trwania życia Polaków na tle europejskich społeczeństw 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia zmiany na mapie politycznej Europy w drugiej połowie XX w. • oblicza współczynnik przyrostu naturalnego • podaje przyczyny zróżnicowania przyrostu naturalnego w Europie i w Polsce • omawia czynniki wpływające na liczbę urodzeń w Polsce • porównuje udział poszczególnych grup wiekowych ludności w Polsce na podstawie piramidy wieku i płci • oblicza wskaźnik gęstości zaludnienia Polski • opisuje na podstawie mapy cechy rozmieszczenia ludności w Polsce • opisuje skutki migracji zagranicznych w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia podział administracyjny Polski • omawia na podstawie danych statystycznych uwarunkowania przyrostu naturalnego w Polsce na tle Europy • analizuje piramidę wieku i płci ludności Polski • omawia przyrodnicze i pozaprzyrodnicze czynniki wpływające na rozmieszczenie ludności w wybranych państwach Europy i Polski • oblicza przyrost rzeczywisty i współczynnik przyrostu rzeczywistego w Polsce • charakteryzuje skutki migracji wewnętrznych w Polsce • wyjaśnia wpływ migracji na strukturę wieku ludności obszarów wiejskich 	<ul style="list-style-type: none"> • analizuje na podstawie dostępnych źródeł ekonomiczne skutki utrzymywania się niskich lub ujemnych wartości współczynnika przyrostu naturalnego w krajach Europy i Polski • analizuje konsekwencje starzenia się społeczeństwa europejskiego • analizuje skutki nierównomiernego rozmieszczenia ludności w Polsce • ocenia skutki migracji zagranicznych w Polsce i w Europie • ukazuje na wybranych przykładach wpływ procesów migracyjnych na strukturę wieku i zmiany zaludnienia obszarów wiejskich

	<p>przyczyny wyludniania się wsi oddalonych od dużych miast</p> <ul style="list-style-type: none"> • potrafi odczytywać dane statystyczne 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, czym są ekonomiczne grupy wieku • wyjaśnia przyczyny zróżnicowania gęstości zaludnienia w Polsce • omawia na podstawie mapy tematycznej przestrzenne zróżnicowanie gęstości zaludnienia w Polsce • podaje najważniejsze cechy migracji wewnętrznych w Polsce • wymienia główne przyczyny migracji zagranicznych w Polsce • określa kierunki napływu imigrantów do Polski • wskazuje na mapie województw podlaskiego i zachodniopomorskiego obszary o dużym wzroście liczby ludności • charakteryzuje mniejszości narodowe, mniejszości etniczne i społeczności etniczne w Polsce • podaje przyczyny rozwoju największych miast w Polsce • podaje przykłady miast o różnych funkcjach w Polsce • wymienia typy zespołów miejskich w Polsce i podaje ich przykłady 	<ul style="list-style-type: none"> • porównuje przyrost rzeczywisty ludności w Polsce i w wybranych państwach Europy • omawia przyczyny migracji wewnętrznych w Polsce • wskazuje na mapie województw podlaskiego i zachodniopomorskiego gminy o dużym spadku liczby ludności • analizuje współczynnik salda migracji na przykładzie województw zachodniopomorskiego i podlaskiego • przedstawia strukturę narodowościową ludności Polski na tle struktury narodowościowej ludności w wybranych państwach europejskich • określa na podstawie danych statystycznych różnice między strukturą zatrudnienia ludności w poszczególnych województwach • charakteryzuje funkcje wybranych miast w Polsce • omawia przyczyny rozwoju miast w Polsce • porównuje wskaźnik urbanizacji w Polsce i wybranych krajach Europy • analizuje rozmieszczenie oraz wielkość miast w Polsce • omawia na podstawie map tematycznych zmiany liczby 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia przyczyny rozmieszczenia mniejszości narodowych w Polsce • przedstawia strukturę wyznaniową Polaków na tle innych państw Europy • omawia strukturę zatrudnienia wg działów gospodarki w poszczególnych województwach • analizuje wielkość miast w Polsce i ich rozmieszczenie wg grup wielkościowych • omawia pozytywne i negatywne skutki urbanizacji • omawia wpływ migracji do stref podmiejskich na przekształcenie struktury demograficznej okolic Krakowa i Warszawy • określa zmiany w użytkowaniu i zagospodarowaniu stref podmiejskich na przykładzie Krakowa i Warszawy 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia na podstawie dostępnych źródeł problemy mniejszości narodowych w Europie i w Polsce • omawia na podstawie dostępnych źródeł zmiany zachodzące w procesie urbanizacji w Polsce po II wojnie światowej • identyfikuje na wybranych przykładach związki między rozwojem dużych miast a zmianami w użytkowaniu i zagospodarowaniu terenu, w stylu zabudowy oraz w strukturze demograficznej w strefach podmiejskich
--	--	--	--	--	--

		<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje różnice między aglomeracją monocentryczną a aglomeracją policentryczną • omawia przyczyny migracji do stref podmiejskich 	<p>ludności w strefach podmiejskich Krakowa i Warszawy</p>		
<p>III. <u>Rolnictwo i przemysł Polski</u></p>	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów związanych z geografą rolnictwa i przemysłu • wymienia funkcje rolnictwa • wymienia przyrodnicze i pozaprzyrodnicze warunki rozwoju rolnictwa w Polsce • wymienia na podstawie map tematycznych regiony rolnicze w Polsce • wymienia i wskazuje na mapie główne uprawy w Polsce • wymienia główne zwierzęta gospodarskie i wskazuje na mapie obszary ich chowu w Polsce • dokonuje podziału przemysłu na sekcje i działy • wymienia funkcje przemysłu • wymienia podstawowe cechy gospodarki centralnie sterowanej i gospodarki rynkowej • wymienia źródła energii 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje warunki przyrodnicze i pozaprzyrodnicze rozwoju rolnictwa w Polsce • prezentuje na podstawie danych statystycznych strukturę wielkościową gospodarstw rolnych w Polsce • przedstawia znaczenie gospodarcze głównych upraw w Polsce • prezentuje na podstawie danych statystycznych strukturę upraw w Polsce • przedstawia znaczenie gospodarcze produkcji zwierzęcej w Polsce • wymienia czynniki lokalizacji chowu bydła, trzody chlewnej i drobiu w Polsce • omawia cechy polskiego przemysłu • wymienia przyczyny zmian w strukturze przemysłu Polski • omawia cechy gospodarki Polski przed 1989 rokiem i po nim • lokalizuje na mapie Polski elektrownie 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia rolnictwo jako sektor gospodarki oraz jego rolę w rozwoju społeczno-gospodarczym kraju • charakteryzuje regiony rolnicze o najkorzystniejszych warunkach do produkcji rolnej w Polsce • prezentuje na podstawie danych statystycznych strukturę chowu zwierząt gospodarskich w Polsce • przedstawia przemysł jako sektor gospodarki i jego rolę w rozwoju społeczno-gospodarczym kraju • opisuje rozmieszczenie przemysłu w Polsce • omawia strukturę zatrudnienia w konurbacji katowickiej i aglomeracji łódzkiej przed 1989rokiem • prezentuje na podstawie danych statystycznych strukturę produkcji energii elektrycznej w Polsce na tle wybranych krajów Europy • wyjaśnia wpływ warunków pozaprzyrodniczych na wykorzystanie OZE w województwach pomorskim i łódzkim 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia poziom mechanizacji i chemizacji rolnictwa w Polsce • charakteryzuje czynniki wpływające na rozmieszczenie upraw w Polsce • porównuje produkcję roślinną w Polsce na tle produkcji w innych krajach Europy • porównuje produkcję zwierzęcą w Polsce na tle produkcji w innych krajach Europy • omawia rozwój przemysłu w Polsce po II wojnie światowej • analizuje przyczyny i skutki restrukturyzacji polskiego przemysłu • opisuje zmiany, które zaszły w strukturze produkcji po 1989 roku w konurbacji katowickiej i aglomeracji łódzkiej • omawia na podstawie dostępnych źródeł zmiany zachodzące współcześnie w polskiej energetyce • wymienia korzyści płynące z wykorzystania źródeł 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia korzyści dla polskiego rolnictwa wynikające z członkostwa naszego kraju w Unii Europejskiej • dokonuje na podstawie danych statystycznych analizy zmian pogłowia wybranych zwierząt gospodarskich w Polsce po 2000 roku i wyjaśnia ich przyczyny • wykazuje na podstawie dostępnych źródeł wpływ przemian gospodarczych w Polsce po 1998 roku na zmiany struktury zatrudnienia w wybranych regionach kraju • analizuje na wybranych przykładach warunki przyrodnicze i pozaprzyrodnicze sprzyjające produkcji energii ze źródeł odnawialnych i nieodnawialnych lub ograniczające tę produkcję oraz określa ich wpływ na rozwój energetyki

	<ul style="list-style-type: none"> wymienia typy elektrowni i wskazuje na mapie największe elektrownie w Polsce wymienia główne źródła energii 	<p>cieplne, wodne i niekonwencjonalne</p> <ul style="list-style-type: none"> podaje przyczyny rozwoju energetyki wiatrowej i słonecznej w województwach pomorskim i łódzkim 		<p>odnawialnych do produkcji energii</p> <ul style="list-style-type: none"> analizuje dane statystyczne dotyczące liczby farm wiatrowych w Łódzkiem i Pomorskiem 	
IV. Usługi w Polsce	<ul style="list-style-type: none"> zna terminologię związaną z sektorem usług w Polsce (np. handel, eksport, import, turystyka, logistyka itd.) podaje przykłady różnego rodzaju usług w Polsce wyróżnia rodzaje transportu i łączności wymienia regiony turystyczne Polski i wskazuje je na mapie wymienia główne atrakcje turystyczne wybrzeża Bałtyku i Małopolski 	<ul style="list-style-type: none"> omawia zróżnicowanie usług w Polsce oraz rodzaje transportu lądowego w Polsce omawia na podstawie mapy tematycznej gęstość dróg kołowych i sieci kolejowej w Polsce omawia na podstawie danych statystycznych stan morskiej floty transportowej w Polsce wymienia towary, które dominują w polskim handlu zagranicznym wymienia rodzaje usług, które rozwijają się dzięki wzrostowi ruchu turystycznego omawia czynniki rozwoju turystyki wymienia polskie obiekty znajdujące się na <i>Liście światowego dziedzictwa UNESCO</i> i wskazuje je na mapie 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia usługi jako sektor gospodarki oraz ich rolę w rozwoju społeczno-gospodarczym kraju charakteryzuje udział poszczególnych rodzajów transportu w przewozach pasażerów i ładunków omawia ruch pasażerski w portach lotniczych Polski podaje przyczyny nierównomiernego dostępu do środków łączności na terenie Polski przedstawia przyczyny niskiego salda bilansu handlu zagranicznego w Polsce charakteryzuje polskie obiekty znajdujące się na <i>Liście światowego dziedzictwa UNESCO</i> charakteryzuje na przykładach walory turystyczne Polski wskazuje na mapie położenie głównych atrakcji wybrzeża Bałtyku i Małopolski 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia przyczyny zróżnicowania sieci transportowej w Polsce prezentuje na podstawie dostępnych źródeł problemy polskiego transportu wodnego i lotniczego ocenia znaczenie handlu zagranicznego dla polskiej gospodarki analizuje na podstawie dostępnych źródeł wpływy z turystyki w Polsce i w wybranych krajach Europy ocenia na podstawie dostępnych źródeł atrakcyjność turystyczną wybranego regionu Polski analizuje dane statystyczne dotyczące ruchu turystycznego nad Morzem Bałtyckim i w Krakowie określa wpływ walorów przyrodniczych wybrzeża Bałtyku oraz dziedzictwa kulturowego Małopolski na rozwój turystyki na tych obszarach 	<ul style="list-style-type: none"> identyfikuje związki między transportem morskim a lokalizacją inwestycji przemysłowych i usługowych na przykładzie Trójmiasta podaje przykłady sukcesów polskich firm na arenie międzynarodowej ocenia na podstawie dostępnych źródeł poziom rozwoju turystyki zagranicznej w Polsce na tle innych krajów Europy omawia na podstawie dostępnych źródeł zmiany, które zaszły w geograficznych kierunkach wymiany międzynarodowej Polski
V. Mój region i moja mała ojczyzna	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje położenie swojego regionu na mapie ogólnogeograficznej Polski 	<ul style="list-style-type: none"> podaje główne cechy środowiska przyrodniczego regionu 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia uwarunkowania zróżnicowania środowiska przyrodniczego w swoim regionie 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia w dowolnej formie (np. prezentacji multimedialnej, plakatu, wystawy fotograficznej) przyrodnicze 	<ul style="list-style-type: none"> projektuje na podstawie wyszukanych informacji trasę wycieczki krajoznawczej po własnym regionie

	<ul style="list-style-type: none"> wymienia najważniejsze walory przyrodnicze regionu 	<p>na podstawie map tematycznych</p> <ul style="list-style-type: none"> wyróżnia najważniejsze cechy gospodarki regionu na podstawie danych statystycznych i map tematycznych identyfikuje obszar utożsamiany z własną „małą ojczyzną”. 	<ul style="list-style-type: none"> prezentuje główne cechy gospodarki, struktury demograficznej i ludności regionu opisuje walory środowiska geograficznego małej ojczyzny - wyszukuje i przedstawia źródła informacji o „małej ojczyźnie”. 	<p>i kulturowe walory swojego regionu</p> <ul style="list-style-type: none"> prezentuje na podstawie informacji wyszukanych w różnych źródłach i w dowolnej formie (np. prezentacji multimedialnej, plakatu, wystawy fotograficznej) atrakcyjność osadniczą oraz gospodarczą małej ojczyzny 	<ul style="list-style-type: none"> projektuje na podstawie własnych obserwacji terenowych działania służące zachowaniu walorów środowiska geograficznego (przyrodniczego i kulturowego) oraz poprawie warunków życia lokalnej społeczności identyfikuje się z „małą ojczyzną” i czuje się odpowiedzialny za jej piękno i rozwój
--	--	---	---	--	---